

# «بسم الله الرحمن الرحيم»

موضوع مقاله:

## نقش زن در تربیت نسل مهدوی

مریم قشقایی<sup>۱</sup>

### چکیده:

از آنجا که امام زمان (علیه السلام) در غیبت به سر می برد همه انسان ها در برابر ایشان مسئول هستند و برای زمینه سازی ظهور آن حضرت وظایفی را بر عهده دارند و از آنجا که وظیفه حساس تربیت نسل های با ایمان و پاک که نقش در زمینه سازی ظهور امام زمان (علیه السلام) دارد و نیز نقش حیاتی و بی بدیل است، جزء از عهده زنان پاکدامن ساخته نیست. حدود پنجاه تن از فرماندهان حکومت جهانی مهدی (علیه السلام) زن هستند و این محکم ترین دلیل بر اهمیت جایگاه زنان در حرکت بزرگ آخرالزمان است. زنان برای پیشبرد این اهداف رسالتی را بر عهده دارند که این رسالت در سه بخش فردی، خانوادگی، اجتماعی بیان شده که از جمله وظایف فردی او؛ شناخت ارکان دین، محبت به امام عصر (علیه السلام)، پاک سازی درون از صفات پلید که همان حفظ عفت است یعنی نگهداشتن نفس از تمایلات نفسانی. از جمله وظایف خانوادگی او: تربیت نسل ولایی، حفظ اصالت خانواده است که خانواده یک کانون گرم برای حضور افراد می باشد و از جمله وظایف اجتماعی او؛ مسئولیت پذیری در اجتماع، امر به معروف و نهی از منکر می باشد. در نهایت اینکه زنان از نگاه اسلام جایگاه مهم و غیر قابل اغماضی در پرورش و رساندن انسان به کمال دارند. در حقیقت یکی از وظایف زنان که شاید به نحوی

---

<sup>۱</sup>. طلبه سطح دو، حوزه علمیه فاطمه الزهراء، (سلام الله علیها)

تضمین کننده سعادت فردی آنان نیز هست تربیت و تعلیم و پرورش انسان مهدی باور است.

واژگان کلیدی: تربیت، مهدویت، انتظار

### مقدمه:

در عصر غیبت که دوره پنهان زیستی امام زمان (علیه السلام) است معتقدان به مهدویت برای زمینه سازی و نیل به جامعه موعود جهانی، دارای رسالت ها و مسئولیت های خطیری هستند که با پایبندی و اجرای آنها می توانند زمینه ساز ظهور آن حضرت باشند. در این میان نقش زنان، نقش مهم و تاثیرگذاری است. از آنجایی که مهدی باوری و مهدی یآوری دو شاخصه اصلی، نسلی است که باید زمینه ساز حکومت مهدوی باشد و با توجه به اینکه در حال حاضر این دو شاخصه در شاکله نسلی جدید که با سهمگین ترین طوفان های بنیان برانداز دین و دینداری مواجه می باشند و شکل گیری این دو شاخصه فقط با تربیت اصولی و با بینش و آگاهی امکان دارد و مسئولیت چنین امر مهمی بر عهده زنان و مادران که عامل تقویت بنیان های دینداری در همسران و فرزندان خود می باشند، نگارنده را بر آن داشت تا به تحقیق و بررسی در این مسئله بپردازد تا زمینه ظهور حضرت را با تامین نیروی انسانی مومن و معتقد به وجود مبارک حضرت فراهم کند. این مقاله به روش کتابخانه ای و توصیفی به تبیین نقش تربیتی زن در نسل مهدوی و رسالت های او در این زمینه گردآوری شده است.

### مفهوم شناسی تربیت

از ریشه «ربی» و «رباً» گرفته شده است که بر آموختن، برتری، رشد و ترقی دلالت می کند. افزون بر این، واژه تربیت به معنی فراهم آوردن موجبات فزونی و پرورش است.<sup>۲</sup> بنابراین، تربیت یک فرد به معنای تقویت ملکات و پروراندن توانایی ها و

۱. احمدبن فارس، معجم مقائیس اللغة، ص ۴۸۳

۲. دهخدا، لغت نامه، ص ۵۷۷۶

اصلاح رفتار اوست، به گونه ای که بتواند در یک محیط معین به شکل مناسبی زندگی کند.<sup>۱</sup>

### مفهوم شناسی انتظار

انتظار در لغت، به معنای چشمداشت و چشم به راه بودن آمده است؛ مراد از انتظار در این تحقیق، حالتی است که از ترکیب ایمان و اعتقاد به مبانی دین و ولایت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، از شوق و علاقه به ظهور و حکومت عدل و همراهی با اهل بیت علیهم السلام و تنفر از وضع موجود (غیبت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف و نقص و فساد و تباهی عالم) سرچشمه گرفته است و انواع دگرگونیها را در حالت قلبی، اندیشه و آمال انسانی، رفتار فردی و تلاش اجتماعی انسان ایجاد میکند.<sup>۲</sup>

مهدویت؛ مصدر جعلی است که از مهدی گرفته شده است در لغت به کسی که خدا او را بسوی حق هدایت کند، مهدی گفته می-شود و شخصی را که پیامبر (ص) به آمدن آن در آخر الزمان بشارت داده است، مهدی نامگذاری شده است.<sup>۳</sup>

### تبیین اهمیت مسئله

هدف نهایی از آفرینش انسان و جهان و فرستادن وحی و برانگیختن انبیا و اولیا، پرورش، تربیت و تکامل انسان است.

تربیت مهدوی به عنوان آخرین حلقه و مهمترین قسمت از زنجیره تربیتی الهی، تجلی آخرین فرصت ادیان و نتیجه نهایی برنامه بلندمدت الهی در نظر گرفته شده است.

مهم ترین و اساسی ترین سرمایه گذاری، تربیت فرزند است.<sup>۴</sup>

---

۱. صلیبا، واژه نامه فلسفه و علوم اجتماعی، ص ۱۲۰

۲. دهخدا، لغتنامه، ص ۲۹۴

۳. صافی گلپایگانی، امامت و مهدویت، ص ۳۵۳

۴. ابن منظور، لسان العرب، ج ۱۵، ص ۳۵۴

۵. سادات جوهری، منزلت زن از دیدگاه اسلام و رهبران انقلاب اسلامی، ص ۱۴۸

جایی که نسل جوان باید بدون الفاظ و کلمات سخن هایی را بیابند، در دوران کودکی است، آن هم با اُنس طولانی با مادر، آن هم مادری که صد تا کار ندارد، که یکی از آن ها مادری است. ما تا در جامعه مان کسی را نداشته باشیم که این نسل بتواند از طریق انس طولانی، از درون سینه او و از طریق بروز احساسات حرف بگیرد، این نسل خود را مقید به هیچ قیدی نمی داند و لذا نسلی عاصی و سرگردان خواهد بود. امروز جامعه جهانی به چنین ورطه ای فرو افتاده و راه نجات آن هم چیزی جز تجدید نظر کلی نسبت به نقش زنان نیست!

حال به من بگو اگر مادر به عنوان عامل انسِ فرزند در زندگی فعال نباشد چه کسی به کودکان راه نشان دهد و دلشان را جهت دهی کند؟ هر جا ملاحظه کردید که جوانان، جوانانی تربیت پذیر نیستند، ریشه ی آن را در ضعف نقش مادران آن ها جستجو کنید. خانم کارمندی که مادری خود را در خرید انواع اسباب بازی های گران قیمت جستجو می کند، عملاً مادری خود را به فرزندانش هدیه نداده، حقوق خود را به آن ها هدیه داده است. کودکان و جوانان ما نیاز دارند از طریق دلدادگی از کسی حرف بشنوند و هدایت بگیرند، اگر زنان آن طور که امام الموحیدین علیه السلام پیشنهاد می کنند در شرایط خاص قرار نگیرند هیچ کس نمی ماند که جواب دلدادگی و طلب هدایت جوانان و کودکان ما را بدهد.

## زن و اندیشه مهدویت

مسأله مهدویت و اعتقاد به منجی بشریت یکی از مهمترین و ریشه دارترین مسائل حیاتی جهان اسلام است و با سایر مسائل عقیدتی و احکام اسلامی پیوند ناگسستنی دارد.<sup>۲</sup>

بی تردید «اعتقاد» بنیان اصلی زندگی انسان است و آنچه در میدان عمل محقق می شود، به ساختار اعتقادی مربوط است. اگر آدمی از اعتقادی صحیح و منطقی برخوردار باشد، در عمل گرفتار تناقض، بی هدفی و سردرگمی نخواهد شد و از

---

۱. بانکی پور، الگوی زن، ص ۱۲۲

۲. مهدی پور، کتاب پژوهش مهدوی ص ۲۳۷

همه فرصت های عمر خود، برای ساختن شخصیت انسانی و الهی اش بهره خواهد گرفت.<sup>۱</sup>

مراد از نقش اندیشه مهدویت در معنادار کردن حیات جمعی این است که مهدی باوری می تواند زندگی جمعی بشر در بعد جمعی، به معنای حیات یک امت و حیات تاریخی بشر را معنادار و قابل فهم کند. البته، این ادعا را می توان درباره معنادار کردن جهان هستی نیز کرد. یک زن مهدی باور مؤمن در پرتو آموزه مهدویت می تواند درک کند که تاریخ بشر و حتی جهان چه سیری را طی کرده، و می کند، کدام مراحل را پیش رو دارد، و هر مرحله از چه ویژگی های معنوی و مادی برخوردار است؛ تاریخ بشر با چه فرود و فرازی سیر می کند، پایان آن چگونه رقم می خورد اکنون او و دیگر مردمان جهان کجای این تاریخ ایستاده، چه می کنند، و چه باید بکنند.<sup>۲</sup>

## رسالت های تربیتی زن

در جامعه کنونی که جامعه ای منتظر است و زن می خواهد خود را برای آمدن منتظر و حکومت جهانی او آماده کند؛ مسئولیت های سنگینی دارد که با توکل به خداوند و با تلاش و همت خود می تواند به انجام آن بپردازد. از جمله مسئولیت زن، رسالت فردی، خانوادگی و اجتماعی است.<sup>۳</sup>

### ۱. محور رفتاری در بعد فردی:

الف. پاک سازی درون از صفات پلید و زیور دادن آن به اخلاق نیک؛ بانوان منتظر پاسدار حریم عفتند. حفظ عفت، یعنی نگهداشتن نفس از تمایلات و شهوات نفسانی، فضیلت والای بانوان اهل انتظار است. بر بانوان منتظر شایسته است که با نگهداری از حریم عفت خویش زمینه اعتلای روح خویش را فراهم آورند و از

---

۱. شاکری زواردهی، ضرورت طرح مباحث مهدویت، ص ۱۱

۲. امیرمحسن، رسانه آموزه مهدویت، ص ۷۳

۳. جوادی آملی، زن در آیین جلال و جمال، ص ۲۶

در زندگی خود از مردان نمونه الگو می گیرد و در رفتار و گفتار خود و اجتماع به آن اقتدا می کند، زنان نمونه و دارای مسئولیت اجتماعی نیز دارای چنین جایگاهی هستند. یکی از عرصه هایی که زنان در آنها ایفای نقش کرده اند و قابلیت خدادادی خود را به منصفه ظهور رسانده اند جامعه است.

زن، سازنده زیربنای اخلاقی جامعه است. زن، پایه های اخلاقی را در ذهن فرزندان، استوار می سازد و با تربیت اخلاقی خود، انسان هایی را تحویل جامعه می دهد که بتوانند در آینده جامعه، نقش مهمی را ایفا کنند و جزء گروه منتظران واقعی باشند.

پس یک زن، یا یک مادر واقعی در جامعه ریاست می کند و پایه های خوشبختی یا بدبختی مردان دنیا را بنا می گذارد. او رئیس اصلی جامعه است. سرنوشت جامعه به دست او رقم می خورد. او می تواند جامعه ای پاک با افرادی صالح پدید آورد. زن در نظام اجتماعی با پذیرش پایگاه اجتماعی یا مشاغل اعتباری، نقش های گوناگونی را برعهده می گیرد که اگر تمامی این نقش ها در مجموع، یک مفهوم را داشته باشند و آن کمک به انسانیت انسان باشد فرد، آماده برای کمک به ظهور می شود.<sup>۱</sup>

### ج. امر به معروف و نهی از منکر

یکی از ساز و کارهای مهم برای کاهش ناهنجاری ها در عصر غیبت امر به معروف و نهی از منکر است، منتظر واقعی همواره به این فریضه مهم اهمیت داده، موجب زنده نگه داشتن ارزش ها و هنجارهای دینی در جامعه می شود. پیامبر اکرم (صلوات الله علیه و آله) در حدیثی یکی از وظایف منتظران را اقتدا به آن حضرت بیان کرده، فرموده اند: «طوبی لمن ادرک قائم اهل بیتی و هو مقتد به قبل قیامه»<sup>۲</sup>

خوشا به حال کسی که زمان حضرت مهدی را درک کند، در حالی که از اقتدا کنندگان به آن امام عصر باشد قبل از قیام.

زن منتظر نمی تواند در قبال جور حاکم ساکت بماند، در طول تاریخ زنان شجاعی بودند که در مقابل ظلم ایستادگی کردند، و حاکم را امر به معروف و نهی از منکر

۱. ستار، وظایف زن منتظر، ص ۲۵-۲۰

۲. مجلسی، بحار الانور، ج ۵۲، ص ۱۳۰

کردند که شاخص ترین نمونه آن حضرت زهرا (سلام الله علیها) است که در مقابل حاکم خود ایستاد و در نهایت او را به ذلت کشاند. و زینب کبری (سلام الله علیها) حتی در حالت اسارت از رسالت کوتاهی نکرد و حاکم زمان خود را رسوا کرد، براساس آیه «ولتکن منکم أمة یدعون إلی الخیر ویأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر وأولئک هم المفلحون!» در میان شما گروهی هستند که به نیکی فرمان دهند و به کار شایسته هدایت کنند و آنان رستگارانند».

همچون سدی مستحکم که در مقابل پلیدی بایستد، افراد امت باید دعوت کننده به خیر باشند و مذهب ما اعیان است یعنی اگر ممکن باشد امر به معروف و نهی از منکر کند زیرا از کارهایی است در دین معین شده<sup>۲</sup> انجام این فریضه باعث محکم شدن و تعادل در اجتماع میشود زیرا ناهنجاری جامعه را به خطر میاندازد و موجب نابودی میشود زیرا دشمنان در تلاش تخریب فرهنگ مهدویت هستند و باید زنان از روی بصیرت و آگاهی همچون سربازی جان فدا، از مهدویت دفاع کنند.<sup>۳</sup>

علاوه بر این در عصر کنونی، که هر روز شاهد زنانی بدحجاب با قیافه ای غربی زده که آگاهانه یا از روی نادانی به ترویج و اشاعه فرهنگ مبتذل بیگانه می پردازند و در ملأ عام ظاهر گشته و جوانان را به سوی پرتگاه های سقوط می کشانند، زنان مؤمن منتظر با پرداختن به امر معروف و نهی از منکر از فساد جامعه جلوگیری نمایند؛ زن با حجاب اسلامی و با تحکیم بخشیدن به این امر مهم امر به معروف و نهی از منکر می تواند جامعه را به بهترین نحو، آماده ظهور کند.

حجاب یک زن مسلمان، لباس این انتظار است که او با انتخاب ظاهری معنوی، همچون سربازی لبیک گو به ندای مذهب پاسخ می دهد و با این کار خود و جامعه را در تحولی بزرگ، سهیم و آماده می داند.

---

۱. آل عمران/ ۱۰۴

۲. عاملی، تفسیر عاملی، ج ۲، ص ۱۷۶

۳. معین الاسلام، رسالت های زن منتظر و زن پروری، ص ۱۷۱

۴. حیدری، زن انتظار ظهور، ص ۶

پس در دوران غیبت، یاران و منتظران امام زمان (عج) از جمله زنان منتظر، باید بدانند که همیشه و در همه حال در صحنه‌های اجتماعی حضور داشته باشند و در راه اصلاح جامعه بکوشند.<sup>۱</sup>

### نتیجه گیری:

زنان به عنوان نیمی از پیکره جامعه در نقش‌های مختلف مادری و مربی‌گری نسل آینده را تربیت می‌کند، لذا بانوان در حوزه فردی و اجتماعی نقش عمده‌ای دارند. یک بانوی منتظر رسالت دارد خود را به علم، تعهد و آگاهی مسلح کند، زیرا تربیت نسل صالح و تمدن ساز بر عهده اوست.

از این رو مهم‌ترین رسالت زن تربیت انسان‌های مهدی باور و مهدی یاور است. همان‌طور که در آیات قرآن کریم و روایات ائمه معصوم (علیهم‌السلام) انسان‌های صالح وارث زمین خواهند بود. انسان‌های صالح در جای دیگر یا دنیای دیگر تربیت نمی‌شوند، بلکه خانواده است که نسل آینده را تربیت می‌کند، لذا تربیت نسل صالح بر عهده زنان گذاشته شده است.

بنابراین می‌توان مهم‌ترین نقش یک زن در قالب مادر و مربی را در حال حاضر تربیت نسل مهدی باور و مهدی یاور بیان کرد.

### فهرست منابع:

✽قرآن

کتاب‌ها

۱. طاهرزاده، اصغر، زن آنگونه که باید باشد، اصفهان، لب المیزان، ۱۳۸۷

۲. شاکری زواردهی، روح الله، ضرورت طرح مباحث مهدوی، تهران، مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۸۴

۳. امیرمحسن، عرفان، رسانه آموزه مهدویت، قم، موسسه بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۹۴

---

۱. ستار، وظایف زن منتظر، ص ۲۵-۲۰



۴. شفیع سروستانی، ابراهیم، معرفت امام زمان و تکلیف منتظران، تهران، موعود عصر، موسسه فرهنگی موعود عصر، ۱۳۸۸
۵. خمینی، روح الله، صحیفه نور، ج ۱۶، چاپ ۱، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۶۶
۶. سادات جوهری، شکیبا، منزلت زن از دیدگاه اسلام و رهبران انقلاب اسلامی محبوب، مرکز پژوهش های اسلامی صدای و سیمای جمهوری اسلامی، ۱۳۸۷
۷. سقلاطونی، مریم، به رنگ زندگی؛ زیرنویس ها و پیام های کوتاه ویژه زن و خانواده، قم، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش های اسلامی، ۱۳۹۱
۸. جوادی آملی، عبدالله، زن در آیینه جمال و جلال، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۰
۹. جوادی آملی، عبدالله، امام مهدی موجود موعود، اسراء، ۱۳۹۹
۱۰. بن فارس، احمد، معجم مقاییس اللغة، ج ۲، قم، مرکز نشر دفتربلیغات اسلامی، ۱۴۰۴ ق
۱۱. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، ج ۴، تهران، محله باغ فردوس، ۱۳۱۹
۱۲. جمیل، صلیبا، سجادی، کاظم، واژه نامه فلسفه و علوم اجتماعی، تهران، شرکت سهامی، ۱۳۷۰
۱۳. صافی گلپایگانی، لطف الله، امامت و مهدویت، ج ۱، چاپ ۵، قم، دفتر نشر آثار حضرت آیه الله العظمی صافی، ۱۳۹۱
۱۴. ابن منظور، محمد بن مکروم، لسان العرب، ج ۱۵، چاپ ۳، بیروت دارالفکه، ۱۴۱۴ ق
۱۵. معین الاسلام، مریم، غلامی، علی، زن منتظر و منتظر پروری، قم، ۱۳۸۸
۱۶. القندوزی، سلیمان بن ابراهیم، ینابیع الموده، ج ۲، قم، اسوه، ۱۴۲۲ ق
۱۷. محمدی ری شهری، محمد، میران الحکمه، ج ۴، قم، موسسه علمی فرهنگی دارالحديث سازمان چاپ و نشر، ۱۳۸۶
۱۸. قاضی طباطبایی، علی، عطش، قم، موسسه فرهنگی مطالعات شمس الشمس، ۱۳۸۹
۱۹. محمدی، حسن، دره‌وای او، مباحثی پیرامون عشق و محبت به امام زمان، بنیاد فرهنگی حضرت موعود، ۱۳۹۲

۲۰. بانکی پور فرد، امیرحسین، الگوی زن، تهران، موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۳۹۳
۲۱. مازندرانی، ابن شهر آشوب، مناقب آل آبی طالب، چاپ ۳، بیروت، ۱۴۱۲ق

#### مقالات

۱. نقش زن در جامعه اسلامی، ۳۹۹۰۸a
۲. مجیدی، مرضیه، نقش زنان از نگاه اسلام، ۴۲۳۹۹a
۳. نقش مادر در خانواده و تربیت فرزندی (۲)، ۳۴۵۹a
۴. ستار، فاطمه زهرا، وظایف زن منتظر، ماهنامه انتظار موعود، ش ۲۲

#### سایت ها

۱. [www.farsnews.com](http://www.farsnews.com)